

Bureauonderzoek flora en fauna

Inleiding

In dit bureauonderzoek is de bestaande situatie vanuit ecologisch oogpunt beschreven en is vermeld welke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Vervolgens is aangegeven waaraan deze ontwikkelingen - wat ecologie betreft - moeten worden getoetst. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen het toetsingskader dat door wettelijke regelingen wordt bepaald en het toetsingskader dat wordt gevormd door het beleid van Rijk, provincie en gemeente.

Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit bebouwing, verharding en duinen.

Beoogde ontwikkelingen

In het plangebied wordt een groot deel van de bestaande bebouwing gesloopt en zullen nieuwe gebouwen worden opgericht. Hiervoor moeten de volgende werkzaamheden worden uitgevoerd:

- sloopwerkzaamheden;
- verwijderen beplanting en bomen;
- bouwrijp maken;
- bouwwerkzaamheden.

Toetsingskader

Beleid

De Nota Ruimte geeft het beleidskader voor de duurzame ontwikkeling en een verantwoord toekomstig grondgebruik in de vorm van onder andere de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones. De EHS is op provinciaal niveau uitgewerkt in de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS).

Normstelling

Flora- en faunawet

Voor de soortenbescherming is de Flora- en faunawet van toepassing. Deze wet is gericht op de bescherming van dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied. De Flora- en faunawet bevat onder meer verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dier- en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfsplaatsen. De wet maakt hierbij een onderscheid tussen 'licht' en 'zwaar' beschermde soorten. Indien sprake is van bestendig beheer, onderhoud of gebruik, gelden voor sommige, met name genoemde soorten, de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet níet. Er is dan sprake van vrijstelling op grond van de wet. Voor zover deze vrijstelling niet van toepassing is, bestaat de mogelijkheid om van de verbodsbepalingen ontheffing te verkrijgen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Voor de zwaar beschermde soorten wordt deze ontheffing slechts verleend, indien:

- er sprake is van een wettelijk geregeld belang (waaronder het belang van land- en bosbouw, bestendig gebruik en dwingende reden van groot openbaar belang);

- er geen alternatief is;
- geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient in het geval van zwaar beschermde soorten of broedende vogels overtreding van de Flora- en faunawet te worden voorkomen door het treffen van maatregelen, aangezien voor dergelijke situaties geen ontheffing kan worden verleend.

Met betrekking tot vogels hanteert LNV de volgende interpretatie van artikel 11 Ffw:

De verbodsbepalingen beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar wordt gebroed, inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te doen zijn, én slechts gedurende de periode dat er wordt gebroed. Er zijn hierop echter verschillende uitzonderingen, te weten:

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen.

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruikmaken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd

In de 'aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5.¹ Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het hele jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie 5 vragen wel om nader onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

De Flora- en faunawet is voor dit bestemmingsplan van belang, omdat bij de voorbereiding van het plan moet worden onderzocht of deze wet de uitvoering van het plan niet in de weg staat.

1

Onderzoek

Gebiedsbescherming

Een groot deel van het plangebied maakt op dit moment nog deel uit van de PEHS, zoals op figuur 1 is te zien. Op de kaarten behorende bij de ontwerp Verordening Ruimte van de provincie Zuid-Holland is echter te zien dat de het plangebied binnenkort buiten de PEHS valt en behoort tot het nieuwe stedelijke gebied van Katwijk (zie figuur 2).

Figuur 1 Provinciale Ecologische Hoofdstructuur; **huidige** grenzen

Figuur 2 Provinciale Ecologische Hoofdstructuur; **toekomstige** grenzen

Het plangebied vormt geen onderdeel van een natuur- of groengebied met een beschermde status, zoals Natura 2000. Het plangebied ligt echter wel direct naast het Natura 2000-gebied Meijndel en Berkheide, tevens PEHS.

Het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide bestaat uit een brede duinstrook met een gevarieerd en uitgestrekt, kalkrijk duinlandschap, dat reliëfrijk en landschappelijk zeer afwisselend is (zie voor ontwerpkaart Meijndel en Berkheide bijlage 12). Het zuidelijke deelgebied Meijndel is een relatief laaggelegen gebied met grote 'uitgestorven duinvlakten', dat in het zuidelijk deel minder reliëfrijk is. Het noordelijke deelgebied Berkheide is gevormd door overstuiving van oude duinen, waardoor het een relatief hooggelegen duinmassief is. Hier is de kweldruk dan ook groter dan in Meijndel. Hieronder staat aangegeven welke habitattypen en -soorten in het Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Meijndel en Berkheide zijn aangewezen.

Aangewezen habitattypen:

- H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ('witte duinen');
- **H2130A Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ('grijze duinen');**
- **H2130B Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie; grijze duinen (kalkarm);**
- H2160 Duinen met *Hippophaë rhamnoides*; duindoornstruwelen;
- H2180A Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied; duinbossen (droog);
- H2180B Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied; duinbossen (vochtig);
- H2180C Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied; duinbossen (binnenduinrand);
- H2190A Vochtige duinvalleien (open water);
- H2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk);
- H2190D Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten).

Het vetgedrukte habitatype 'grijze duinen' (A en B) is een prioritair habitatype. Dat houdt in dat hiervoor een strengere toetsing door het bevoegd gezag geldt. Een vergunning voor significante aantasting van dit habitatype om andere redenen dan een dwingende reden van openbaar belang kan alleen met toestemming van de Europese Commissie worden verleend.

Aangewezen soorten:

- H1014 Nauwe korfslak;
- H1042 Gevlekte witsnuitlibel;
- H1318 Meervleermuis.

Vanwege de status als beschermd natuurmonument zijn naast de habitattypen en -soorten ook de voor het gebied kenmerkende flora en fauna beschermd. Delen van het gebied Berkheide zijn in de jaren negentig aangewezen als staatsnatuurmonument en als beschermd natuurmonument. De begrenzing van het Habitatrictlijngebied is zo gekozen, dat het staats- en beschermd natuurmonument Berkheide er geheel binnen valt. In de aanwijzingsbesluiten voor het Beschermd Natuurmonument (1990) en het Staatsnatuurmonument (1992) zijn de te beschermen natuurwaarden opgesomd, die als volgt kunnen worden samengevat:

- soortenrijke duinvegetaties met bijzondere soorten, waaronder:

1. stuifduinvegetaties;
 2. soorten van het Zeedorpenlandschap (zie kader hieronder);
 3. kalkrijk duingrasland;
 4. noordhellingvegetaties;
 5. duinroosvlaktes;
 6. storingsvegetaties;
- diverse zoogdieren, onder andere waterspitsmuis, watervleermuis en ruige dwergvleermuis;
 - soortenrijke insectenfauna, waaronder rijke slakkenfauna aan de binnenduinrand;
 - rijk geschakeerde broedvogelbevolking van open water, moerassen, oeverzones, bossen, struweel en duingrasland;
 - rust- en foerageergebied voor trekvogels en wintergasten;
 - herpetofauna, waaronder rugstreepdpad en zandhagedis;
 - het duingebied vormt tevens een belangrijk gebied voor vlinders.

Zeedorpenlandschap

Door agrarisch gebruik van de duinen ontstond het zogenaamde zeedorpenlandschap. Activiteiten als de aanleg van akkertjes, het kappen van hout, het weiden van vee en het drogen en boeten van netten leidden tot een lichte verrijking met voedingsstoffen en plaatselijk ook tot verstuingen, waarbij kalkrijk zand aan het oppervlak kwam. Doordat het traditionele gebruik in het duingebied is verminderd, zijn de zeedorpengraslanden de laatste decennia in toenemende mate dichtgegroeid en daarmee soortenarmer geworden. De vegetatie van het zeedorpenlandschap wordt gerekend tot het Fakkelgrasverbond. Smal fakkelgras is het meest in het oog springende gras. Er komen een aantal in Nederland zeldzame plantensoorten voor, zoals Oorsilene, Nachtsilene, Kegelsilene, Grote tijm, Echt bitterkruid, Bitterkruidbremraap, Blauwe bremraap, Walstrobremraap en Beemdtkroon.

De beschermde habitattypen en soorten in het kader van de Habitatrictlijn overlappen voor een deel met de hierboven beschreven natuurwaarden. Bij definitieve aanwijzing van het habitatrictlijngebied zal de status Staatsnatuurmonument en Beschermd Natuurmonument komen te vervallen, maar de te beschermen natuurwaarden vervallen daarmee niet automatisch: 'De natuurwaarden waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen' (www.minlnv.nl). Daarom zal de effectbeoordeling zowel worden uitgevoerd voor de habitattypen en soorten uit de Habitatrictlijn, als ook voor de bovengenoemde natuurwaarden.

Soortenbescherming

De huidige ecologische waarden zijn vastgesteld aan de hand van (veld)onderzoeken van het Natuur Wetenschappelijk Centrum (zie bijlagen 13 en 15 t/m 17).²

² Werkzaamheden op het bouwterrein van het Zeehospitium te Katwijk aan Zee de Zandhagedis *Lacerta agilis* en de Rugstreepdpad *Epidalea calamita*, NWC, november 2009. Onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen in te slopen gebouwen op het Zeehospitium te Katwijk aan Zee; NWC, oktober 2009. Effecten van de herontwikkelingsplannen op het terrein van het Zeehospitium te Katwijk aan Zee op het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide, Habitattoets; NWC, april 2009. Effecten van de herontwikkelingsplannen op het terrein van het 'Rijnlands Zeehospitium' te Katwijk aan Zee in het kader van de natuurwetgeving; NWC, oktober 2008. Tevens is de Habitattoets aangevuld: Aanvullingen Habitattoets, herontwikkelingsplannen Zeehospitium in Katwijk aan Zee, Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv, februari 2010.

Planten

In het plangebied is de beschermde blauwe zeedistel (tabel 2-soort) aangetroffen. In het plangebied zijn geen kwalificerende habitattypen van het Natura 2000-gebied aangetroffen.

Vogels

In het plangebied zijn diverse soorten met een vaste nestplaats aangetroffen. Het gaat om de gierzwaluw, huismus, boerenzwaluw, koolmees, ekster, zwarte kraai en spreeuw. Daarnaast zijn houtduif, veldleeuwerik, graspieper, heggemus, nachtegaal, roodborsttapuit, merel, zanglijster, braamsluiper, grasmus, tuinfluiter, tjiftjaf, fitis en kneu.

Zoogdieren

In het plangebied zijn de mol, bosspitsmuis, konijn, wezel en vos waargenomen. Gezien de voorkomende biotopen komen waarschijnlijk ook de rosse woelmuis, veldmuis en bosmuis voor.

In het plangebied zijn zeer lage aantallen gewone en ruige dwergvleermuis en grootoorvleermuis waargenomen. Vaste verblijfplaatsen kunnen worden uitgesloten. Het plangebied is slechts marginaal foerageergebied voor vleermuizen.

Amfibieën

In het plangebied bevinden zich geen permanent watervoerende sloten of vijvers. Buiten het plangebied is wel permanent open water aanwezig. Op basis van waarnemingen uit het verleden zijn algemene soorten als bruine kikker, groene kikker, gewone pad en kleine watersalamander te verwachten in het plangebied. In het plangebied is daarnaast de zwaar beschermde rugstreeppad waargenomen, waarschijnlijk afkomstig van een populatie ten zuiden van het plangebied.

Reptielen

Bij nader onderzoek naar de aanwezigheid van de zandhagedis binnen het plangebied is deze soort niet in het gebied aangetroffen. Ook zijn andere beschermde reptielen niet in het plangebied aangetroffen.

Overige soorten

In het plangebied zijn geen beschermde vlinders, libellen en overige ongewervelden aangetroffen.

In tabel 1 staat aangegeven welke beschermde soorten er binnen het plangebied (naar verwachting) voorkomen en onder welk beschermingsregime deze vallen.

Tabel 1 Beschermde soorten binnen het plangebied en het beschermingsregime

vrijstellingsregeling	ontheffingsregeling Ffw				
	tabel 1	tabel 2	tabel 3		
		bijlage 1 AMvB	bijlage IV HR	cat. 1 t/m 4	cat.
mol, bosspitsmuis, konijn, wezel, vos, rosse woelmuis, veldmuis en bosmuis bruine kikker, groene kikker, gewone pad en kleine watersalamander	blauwe zeedistel	geen	alle vleermuizen rugstreep-pad	gierzwaluw en huismus	boeren-zwaluw, koolmees, ekster, zwarte kraai en spreeuw

Toetsing en conclusie*Gebiedsbescherming*

Provinciale Ecologische Hoofdstructuur

Het grootste deel van het plangebied is nu nog onderdeel van de PEHS. Bij inwerkingtreding van de Verordening Ruimte van de provincie Zuid-Holland verdwijnt deze aanduiding echter en is het plangebied aangeduid als nieuw stedelijk gebied.

Natura 2000-gebied Meijendel en Berkheide

De voorgenomen ontwikkeling zal geen significant negatief effect hebben op kwalificerende habitats. Er wordt geen grondwater onttrokken of op een andere wijze invloed uitgeoefend op deze habitats. Ook komen in het plangebied geen kwalificerende soorten voor. Het plangebied biedt volgens de habitattoets momenteel geen geschikt leefgebied waardoor ook de waarde van het gebied voor kwalificerende soorten niet wordt aangetast.

Voor de meervleermuis is het Natura 2000-gebied Meijendel & Berkheide een belangrijk overwinteringsgebied. De overwinteringsplaatsen liggen op ongeveer 1.500 m tot 2.000 m van het plangebied. De voorgenomen herontwikkeling heeft geen effect op de winterslapende meervleermuizen in de winterverblijven, door bijvoorbeeld licht, geluid en trillingen. De vleermuizen jagen tijdens de winterslaap zeer zelden en uitsluitend binnen in het bunkerstelsel. In de zomers komen geen meervleermuizen voor in of nabij het plangebied. Doordat breed open water in het plangebied ontbreekt, is het plangebied bovendien niet geschikt als foerageergebied. In de (wijde) omgeving van het plangebied komen geen jachtgebieden of vliegroutes van de meervleermuis voor. Effecten van de bouwwerkzaamheden en het toekomstig gebruik van het Zeehospitium zijn derhalve uitgesloten.

De bouwactiviteiten, het toekomstig gebruik en een toename in recreatie door de nieuwbouw hebben geen effect op de te beschermen natuurwaarden in het Beschermd Natuurmonument.

Gelet op bovenstaande is voor de voorgestelde herontwikkeling van het Zeehospitium, en daarmee de bestemmingsplanwijziging, geen vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet nodig.

Soortenbescherming

Het bestemmingsplan is het besluit dat ingrepen mogelijk maakt en een aantasting van beschermde dier- of plantensoorten kan betekenen. Uiterlijk bij het nemen van een besluit dat ruimtelijke veranderingen mogelijk maakt, zal daarom zekerheid moeten zijn verkregen dat overtredingen van de Flora- en faunawet niet optreden.

Het bestemmingsplan voorziet in uitbreiding van het bestaande complex. De benodigde werkzaamheden ten behoeve van deze ontwikkeling kunnen leiden tot aantasting van te beschermen natuurwaarden.

Er zal geen ontheffing nodig zijn voor de tabel 1-soorten van de Flora- en faunawet waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet geldt. De aantasting en verstoring van vogels dient te worden voorkomen door werkzaamheden buiten het broedseizoen (broedseizoen is globaal van 15 maart tot en met 15 juli) te laten starten.

Nader onderzoek naar vogels met een vaste nestplaats is noodzakelijk voorafgaande aan de werkzaamheden die vogels en hun nesten kunnen verstoren.

Indien vaste verblijfplaatsen van vogels aanwezig blijken en aangetast worden door toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen, dan dient overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen te worden door het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. Indien de vereiste maatregelen worden genomen, zal de Flora- en faunawet de uitvoering van het bestemmingsplan niet in de weg staan. Indien de vereiste maatregelen niet mogelijk zijn, dient in nader overleg met de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV bepaald te worden of het plan in zijn huidige vorm uitvoerbaar is.

Het plangebied heeft geen bijzondere betekenis voor vleermuizen. Vaste verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen en het gebied heeft slechts een functie als marginaal foerageergebied dat ook in de nieuwe situatie blijft bestaan.

Voor de aantasting en verstoring van de blauwe zeedistel en rugstreepad is reeds een ontheffing verleend (zie bijlage 18).³ Bij de uitvoering van de benodigde werkzaamheden dienen de bij ontheffing gestelde voorwaarden in acht worden genomen.

³ Ontheffing Flora- en faunawet artikel 75 lid 5 en lid 6 onderdeel c; kenmerk: FF/75C/2008/0564; d.d. 7 mei 2009, Ministerie van LNV.